

Zmiany na mapie politycznej świata

Przeгляд nowych symboli państwowych

Zwyczaj po ważnych wydarzeniach społeczno-politycznych dokonywane są radykalne lub częściowe zmiany najważniejszych symboli państwowych. Omówienie tej tematyki ma na celu aktualizację mapy politycznej świata.

dr JERZY WRONA

Zakład Geografii Ekonomicznej, Uniwersytet Ekonomiczny, Kraków

Flaga i herb to oficjalne symbole każdego państwa, i z tej przede wszystkim racji, są przedmiotem zainteresowania geografii, zwłaszcza geografii politycznej. Symbole te świadczą o zajmowanym przez dane państwo miejscu na mapie świata, w określonym – ukształtowanym przez środowisko geograficzne i historię – kręgu cywilizacyjnym. Barwy i elementy graficzne flag i herbów państwowych nawiązują najczęściej do przełomowych wydarzeń z dziejów narodu oraz do geografii kraju – charakterystycznych cech środowiska przyrodniczego, ludności i gospodarki.

Mapa polityczna świata ulega systematycznym przeobrażeniom, łącznie ze zmianami flag i herbów. W artykule omówiono te ważne wydarzenia polityczne, które przyczyniły się do powstania całkowicie nowych lub zmiany istniejących symboli państw, od początku XXI w.

Europa

Herb **Albanii** bazuje na historycznej pieczęci Skanderbega, albańskiego bohatera narodowego z XV w. Po zmianie ustroju komunistycznego za herb przyjęto czarnego dwugłowego orła przedstawionego na czerwonej tarczy. W 2002 r. nad głową orła umieszczono podobiznę hełmu Skanderbega, z charakterystycznymi rogami kozicy (według legendy, z niezwykłą zręcznością wspinał się on po albańskich górach, urządzając zasadzki na wojska tureckie).

Godło, herb

W Polsce terminy herb i godło są często używane zamiennie. A w rzeczywistości nie są równoważne. Godło to podstawowa forma herbu i jest umieszczane na tarczy herbowej. Godłem mogą być figury geometryczne, zwierzęta, rośliny, postacie ludzkie, ciała niebieskie oraz różnego rodzaju przedmioty.

Po rozpadzie republiki Serbii i Czarnogóry flaga **Serbii** (z 2006 r.) posiada trzy poziome pasy: czerwony, niebieski i biały. Kolorystycznie nawiązują one do idei tzw. flagi wszechsłowiańskiej. Państwową flagę Serbii zdobi dodatkowo herb (flaga narodowa jest jego pozabawiona). Na tarczy herbu Serbii widnieją biały dwugłowy orzeł, a samą tarczę wieńczy korona królewska. Na piersi orła umieszczono małą tarczę z równoramiennym krzyżem oraz stylizowanymi literami „C”, które są skrótem mota: „Tylko jedność uratuje Serbów”.

Flaga **Czarnogóry** (obowiązująca oficjalnie od 2007 r., o stosunkowo rzadkich proporcjach szerokości do długości – 1:2) jest czerwona, ze złotym obramowaniem. Pośrodku jej pola umieszczono godło. Jest nim dwugłowy złoty orzeł, nawiązujący do tradycji bizantyjsko-rzymskiej. Na piersi orła widnieje niebieska tarcza z lwem, który symbolizuje Chrystusa Zwycięzcę.

W 2008 r. **Kosowo** proklamowało niepodległość i przedstawiło symbole państwowe. Na ciemnobłękitnym polu

flagi umieszczono złoty kontur kraju, a nad nim 6 białych gwiazd, symbolizujących grupy etniczne: Kosowarów-Albańczyków, Serbów, Romów, Turków, Bośniaków i Goranów. Pełny wzór flagi znalazł się na zaokrąglonej, trójkątnej tarczy herbu Republiki Kosowa – najmłodszego państwa europejskiego.

Aktualny herb **Macedonii** to nieznacznie zmieniony herb z okresu, kiedy kraj ten wchodził w skład Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii. Po rozpadzie w 1991 r. socjalistycznej Jugosławii wydawało się, że godłem zostanie złoty lew, najstarszy herb macedoński pochodzący z XVI w. Zresztą taki wizerunek herbu zaczęto używać nieoficjalnie. Różnice poglądów partii politycznych w tej kwestii spowodowały, że pomimo zmiany ustroju stary herb dalej obowiązywał. I dopiero w 2009 r. postanowiono usunąć z niego pięcioramienną gwiazdę symbolizującą komunizm (czerwoną gwiazdą w herbie spośród państw europejskich szczyli się jeszcze tylko Białoruś). To, że czerwoną gwiazdę tak długo nie usuwano z herbu Macedończycy tłumaczą, iż mieli większe problemy, jak choćby konflikt z Grecją o nazwę państwa. W centralnej części herbu, na tle wschodzącego słońca, przedstawiono stylizowany krajobraz Macedonii. Sylwetka góry symbolizuje Góry Dynarskie, a wody – Jezioro Ochrydzkie i rzekę Wardar. Herb dopełniają rysunki kłosów pszenicznych, liści tytoniu i główek maku lekarskiego – roślin charakterystycznych dla rolnictwa kraju¹.

¹ Po rozpadzie b. Jugosławii Grecy uznali, że Macedonia nie może używać, przyjętej w 1992 r., flagi z tzw. słońcem z Verginy – emblematem Aleksandra Wielkiego, gdyż stanowi on historyczną własność helleńską. Po okresie ostrych animozji, parlament Macedonii w 1995 r. wyraził zgodę na zmianę flagi. Nadal widnieje na niej żółte



Herb Albanii

Flaga Czarnogóry

Flaga Serbii

Flaga Kosowa

Herb Macedonii

Azja

Po długotrwałych walkach niepodległościowych **Timor Wschodni** (Timor Leste) pełną suwerenność uzyskał w 2002 r. Wtedy też przyjęto flagę państwową; jest ona czerwona, z trójkątami – czarnym i żółtym przy drzewcu. Biała gwiazda symbolizuje niepodległość. W tymże samym roku wprowadzono nieoficjalny herb państwa (głównym elementem tarczy herbowej były skrzyżowane szable). Aktualny, zatwierdzony ustawowo, herb obowiązuje od 2007 r. Na tarczy herbowej (w kształcie najwyższej góry kraju – Monte Ramelau 2963 m n.p.m.) umieszczono karabinek automatyczny Kałasznikowa AK-47 (w wojsku polskim nazywanym dawniej pistoletem maszynowym Kałasznikowa) oraz strzałę i łuk. Te symboliczne narzędzia walki zbrojnej przypominają o stuletnim okresie zmagania o niepodległość. Kolisty herb uzupełniają: snop ryżu i kolba kukurydzy (symbol rolnictwa), otwarta księga (rozwoj kultury) oraz napisy z dewizą państwa i jego nazwą.

W 2002 r. emir **Bahrajnu** proklamał swój kraj królestwem. Z tego powodu też nastąpiła częściowa zmiana wyglądu flagi państwowej. Aktualna flaga składa się z dwóch pól pionowych o różnej szerokości: białego i czerwonego. Styk pól tworzy linię zygzakowatą. Utworzonych w ten sposób pięć białych trójkątów symbolizuje 5 filarów islamu – publiczne wyznanie wiary, pięciokrotną modlitwę w ciągu dnia, post w rama-

Flaga państwowa, flaga narodowa

W większości państw, jego terytorium zamieszkuje w przewadze jedna narodowość. Stąd przyjęło się stosować pojęcia flaga państwowa i narodowa wymiennie. Nie zawsze są to terminy identyczne, np. dlatego, że istnieją narody, które posiadają własne flagi narodowe, bez posiadania własnej państwowości. Przykładem są flagi Szkocji, Czeczenii, Basków, Kurdów, Aborygenów.

danie, jałmużnę i pielgrzymkę do Mekki. Czerwień jest tradycyjną barwą większości państw regionu Zatoki Perskiej.

Od uzyskania niepodległości w 1991 r. **Turkmenistanem** w sposób dyktatorski rządził (aż do śmierci w 2006 r.) Saparmurat Nyazow (Nijazow). Jego osoba była przedmiotem kultu – otrzymał tytuł dożywotniego prezydenta, przyjął tytuł Turkmenbaszy – przywódcy Turkmenów, miasto Krasnowodzk przemianowano na Turkmenbaszy, w kraju postawiono mu liczne pomniki, dzień urodzin był świętem państwowym. W 2003 r. Nyazow uznał, że dotychczasowy kolisty herb państwa (obowiązujący od 1992 r.) należy zmienić w herb o wyglądzie ośmiomiennej gwiazdy. Uważał, że u dawnych Turkmenów taka gwiazda była symbolem obfitości i pokoju. W nowym herbie, pośrodku zielonej gwiazdy, umieszczono wizerunek wierzchowca (rasy achaltekiń-

skiej będącej dumą Turkmenów) należącego do prezydenta Nyazowa. Rysunek herbowy uzupełniają: 5 wzorów tradycyjnych turkmeńskich dywanów, torebki nasienne bawełny, kłosa pszenicy oraz półksiężyc (symbol islamu) z 5 gwiazdami.

Po rozpadzie ZSRR początki niepodległości **Gruzji** nie były łatwe; w kraju wybuchła wojna domowa zakończona zwycięstwem prorosyjskiego prezydenta Eduarda Szewerdnadze. W 2003 r. koalicja reformatorów wygrała wybory, ale ich wynik został sfałszowany. Doprowadziło to do masowych protestów, zwanych rewolucją róż, i w jej efekcie prezydentem został, urzędujący do dzisiaj, Michail Saakaszwili. Dotychczasową flagę zastąpiła w 2004 r. „flaga 5 krzyży”. W centrum białego pola flagi (o dość nietypowych proporcjach 100:147) umieszczono czerwony krzyż św. Jerzego – patrona Gruzji i 4 małe krzyże po bokach. Układ krzyży nawiązuje do tzw. krzyża jerozolimskiego, a ich liczba symbolizuje 5 ran Chrystusa. Dodatkowo boczne krzyże oznaczają prowincje zamieszkałe przez mniejszości etniczne (Abchazja, Adżaria, Osetia Południowa, Meschetia) zjednoczone w państwie gruzińskim, symbolizowanym przez krzyż w centrum flagi. Przyjęty także w 2004 r. nowy herb Gruzji przedstawia św. Jerzego w walce ze smokiem, a tarczę herbową ozdabia złota korona. W wersji wielkiej herbu Gruzji tarczę herbową podtrzymują złote lwy. Gałązka winorośli przypomina o roli tej rośliny w życiu i gospodar-

słońce na czerwonym tle, ale nie przypomina słońca z Verginy i już nie drażni Greków. Natomiast przedmiotem sporu jest w dalszym ciągu nazwa państwa. Na forum międzynarodowym Macedonia funkcjonuje pod nazwą „Dawna Republika Jugosłowiańska Macedonii (FYROM – *The Former Yugoslav Republic of Macedonia*).

ce kraju. Herb dopełnia motto państwa: „Siła tkwi w jedności”.

Trwałość historyczna flag i herbów państw świata jest bardzo różna. Często zmiany polityczne powodowały, że od uzyskania niepodległości w 1919 r. **Afganistan** kilkanaście razy zmieniał swą flagę państwową. Po obaleniu talibów (ugrupowań islamskich fundamentalistów), w 2002 r. przyjęto flagę, która miała trzy pionowe pasy: czarny, czerwony i zielony. Pośrodku umieszczono herb państwowy w kolorze białym. Przedstawiał on meczet w otoczeniu wieńca z kłosów pszenicy – symbolu Afganistanu jako kraju rolniczego. Aktualnie obowiązująca flaga Islamskiej Republiki Afganistanu pochodzi z 2004 r. i różni się od poprzedniej tylko nieco zmodyfikowanym rysunkiem herbu (też z 2004 r.).

W 2006 r., po zakończeniu krwawej dziesięcioletniej wojny domowej, (w której to maoiści dążyli do obalenia monarchii), **Nepal** zdecydował się na zmianę znaku państwowego. Zasadniczymi elementami rysunkowymi herbu Nepalu, od 2008 r. federacyjnej republiki demokratycznej, są: sylwetka Mount Everestu (Czomolungmy), kontur mapy kraju, flaga państwa, dłonie – kobieca i męska (symbolizujące równość płci). Całość otacza wieniec czerwonych kwiatów rododendrona, in. różanecznika (*Rhododendron arboreum*), narodowej rośliny kraju. U dołu herbu znajduje się dewiza państwa „Matka oraz Ojczyzna są ważniejsze nawet od rajów”.

Z niejasnych powodów w 2008 r. zmodyfikowano herb **Zjednoczonych Emiratów Arabskich**. Widnieje w nim nadal złoty „sokół Kurajszytów” (plemienia, z którego pochodził prorok Mahomet), ale umieszczony na jego piersi tradycyjny statek arabski (dhow) został zastąpiony kolistym emblematem z wyobrażeniem flagi państwowej.

Po obaleniu reżimu Saddama Husajna przez wojska koalicyjne na czele ze Stanami Zjednoczonymi, w 2008 r. nowe władze **Iraku** postanowiły zmodyfikować flagę państwową. Za zmianą flagi optowali przede wszystkim Kurdowie, którzy nie chcieli wywieszać flagi obowiązującej w czasach – znieawidzonego przez nich – Saddama Husajna, rządzącego Irakiem do 2003 r. Czerwono-biało-czarne barwy flagi nie zostały zmienione, ale na białym pasie zostawiono tylko zielony napis *Allahu akbar* – „Bóg jest wielki”, w alfabecie kufickim. Konsekwencją zmiany flagi była (w 2008 r.) modyfikacja herbu państwowego. Pozostał nim „orzeł Saladyna” (bohatera muzułmanów z czasów krucjat), ale na jego piersi umieszczono tarczę już z nową flagą.

Demokratyczne rządy, w niepodległej od 1948 r. **Birmie**, przerwane zostały w 1962 r., kiedy to generał Ne Win dokonał zamachu stanu. Ogłoszono program tzw. birmańskiej drogi do socjalizmu, co m.in. miało oznaczać integrację rodzimych, opartych na buddyzmie, wartości kulturowych z ideologią marks-

stowską. Znacjonalizowano przemysł i banki, odcięto się od wpływów zagranicznych, represjom poddano mniejszości narodowe i przeciwników politycznych. W 1989 r. przemianowano nazwę państwa z Birmy na Myanmar, a nazwę stolicy – z Rangun na Yangon. Rządy wojskowych doprowadziły do pogorszenia sytuacji gospodarczej i wybuchów niezadowolenia społecznego. Ludność, zwłaszcza mniejszości narodowe, domaga się wprowadzenia obiecanej demokracji, poszanowania wolności religijnej i praw człowieka. W 2008 r., w związku z uchwaleniem nowej konstytucji i kolejną zmianą nazwy państwa, tym razem na Republika Związku Myanmar, wprowadzono nowy wzór flagi i zmodyfikowano herb. Flaga, używana od 2010 r., posiada 3 poziome pasy: żółty, zielony i czerwony, a pośrodku dużą gwiazdę. Żółty pas flagi symbolizuje solidarność, zielony – przyrodę i rolnictwo, czerwony – odwagę. Biała gwiazda oznacza wieczną trwałość państwa birmańskiego. W złoto-czerwonym herbie Birmy (Myanmaru) widnieje kontur mapy kraju otoczony gałązkami ryżu. Dwa mityczne lwy symbolicznie strzegą bezpieczeństwa kraju.

Afryka

W połowie lat 90. XX w. **Rwanda** stała się miejscem jednej z najbardziej krwawych w historii Afryki wojen do-



Herb Timoru Wschodniego



Herb Turkmenistanu



Herb Iraku



Herb Nepalu



Flaga Afganistanu



Herb Gruzji



Flaga Birmy (Myanmaru)

owych pomiędzy Hutu a Tutsi – dwoma głównymi plemionami kraju. Po względnym opanowaniu sytuacji w państwie zaczęto myśleć o wprowadzeniu nowej flagi, która symbolizowałaby pokój (i nie miała barwy czerwonej przypominającej krew, tak jak flaga dotychczasowa). Nowa flaga przyjęta w 2001 r., po znowelizowaniu konstytucji, posiada 3 poziome pasy: niebieski, żółty, zielony. W prawym górnym rogu pola flagowego umieszczono słońce, symbolizujące nową nadzieję na pokój, a jego promienie – szczerłość i otwartość. Wewnątrz kolistego herbu Rwandy (też przyjętego w 2001 r.) znajdują się rysunki słońca, sorgo, kawy, koła zębatego, tarcz bojowych. W centrum herbu umieszczono tradycyjny dla tubylców kosz. Koszami takimi (wewnątrz których zwykle są mniejsze kosze – na wzór rosyjskich matroszek) ludzie się obdarowują na znak przyjaźni.

Flaga **Komorów** jest już piątą od momentu uzyskania niepodległości w 1975 r. Zasadniczym elementem większości flag był półksiężyc z gwiazdami na zielonym tle (symbole islamu), a zmiany dotyczyły tylko położenia księżyca. Po zmianie ustroju państwa (obecnie federacja samorządnych wysp) i przyjęciu nowej konstytucji, w 2002 r. wprowadzono kolejną flagę. Posiada ona 4 pasy (żółty, biały, czerwony i niebieski), a przy drzewcu – zielony trójkąt z półksiężycem i 4 gwiazdami. Pasy i gwiazdy symbolizują 4 wyspy archipelagu.

Demokratyczna Republika Konga (w latach 1971–1997 nosząca nazwę Zair) kilkakrotnie zmieniała swe symbole od czasów uzyskania niepodległości w 1960 r. Aktualna, szósta już flaga, obowiązuje od 2006 r., po przyjęciu nowej konstytucji państwa. Jest to flaga z lat 1963–1971, ale z kilkoma małymi zmianami. Błękitne pole flagi przecina ukośnie czerwony (w żółtym obramowaniu) pas, a w górnym lewym rogu umieszczono żółtą pięciopromienną gwiazdę (symbol jedności kraju i jego świetlanej przyszłości). W herbie państwowym (też z 2006 r.) widnieje głowa lamparta otoczona, z prawej (heraldycznie) strony przez kiel słońca, a z lewej – włócznię.

Poprzednia flaga królestwa **Lesotho** posiadała emblemat składający się z tarczy bojowej, włóczni i maczugi. Aby mocniej podkreślić pokojowy charakter państwa, przy okazji 40-lecia uzyskania

Czy wiecie, że...?

- Często na flagach lub w herbach umieszczane są symbole danego kraju. Przykładowo na fladze Kanady jest liść klonowy, w herbie Australii – struś, na fladze i w herbie Papui-Nowej Gwinei – ptak rajski. Niektóre jednak kraje mają symbole, które nie znalazły się w znakach państwowych, np. Nowa Zelandia – ptaka kiwi, Francja – galijskiego koguta, Irlandia – trójlistną koniczynę, Japonia – kwiat dzikiej wiśni, Holandia – tulipana, Stany Zjednoczone – różę. Kolor zielony symbolicznie nawiązuje do Irlandii, a pomarańczowy do Holandii (barwa dynastii Nassau).
- Godło Korei Północnej przedstawia górzysty krajobraz nad elektrownią Amnokańską – jedyną w chwili ogłoszenia republiki. Obiekt symbolizuje przemysł kraju i energię pracowitego narodu.
- Geograficzną flagą można nazwać flagę Cypru. Widnieje na niej kontur wyspy oraz gałązki oliwki, symbolizujące pokój. Neutralny wygląd był kompromisem między ludnością grecką a turecką. Biały kolor flagi jest tradycyjnym kolorem pokoju, a żółty symbolizuje wydobywane tu dawniej bogate złoża rud miedzi.
- Zgodnie z tradycją amerykańską każdy stan ma oficjalnie uznawane cechy i emblematy. Przykładowo – Alabama to stan bawełniany, Arizona – stan Apaczów, Wyoming – stan kowbojów. Kwiatem Missouri jest głóg, Missisipi – magnolia, Idaho – jaśmin. Za drzewo Iowa obrano dąb, Kalifornii – sekwoję, Vermont – klon cukrowy. Ptakiem Wirginii jest kardynał, Dakoty Południowej – bażant, a Alaski – pardwa.

niepodległości, w 2006 r. zmieniono wygląd flagi. Posiada ona 3 poziome pasy: niebieski, biały, zielony. Pośrodku, na pasie białym, umieszczono tradycyjny kapelusze rodzimego ludu Basotho. Barwy flagi nawiązują do narodowej dewizy *Khsoto, Pula, Nala* – „Pokój, Deszcz, Obfitość”. Również w 2006 r. zmieniono kolorystykę niektórych detali herbowych, np. tarcza herbowa poprzednio była żółta, teraz jest brązowa.

Flaga **Malawi** obowiązywała od momentu uzyskania niepodległości w 1964 r., aż do 2010 r. Wtedy to nowo wybrany prezydent Bingu wa Mutharika, wprowadzając reformy gospodarcze, zmodyfikował również flagę państwową. Pozostała jednak jej dotychczasowa kolorystyka i symbolika. Flagę tworzą trzy poziome pasy: czerwony, czarny i zielony, a pośrodku widnieje białe słońce. Symbolika flagi jest podobna, jak w przypadku wielu innych państw afrykańskich. Kolor czerwony symbolizuje krew bohaterów przelaną w walce o wolność, czarny – naród afrykański, zielony – roślinność kraju. Słońce oznacza pokój, przyjazne usposobienie mieszkańców i pomyślność kraju. Liczba promieni słonecznych nie ma znaczenia symbolicznego (na poprzedniej fladze słońce miało 31 promieni przypominających, że Malawi było 31. niepodległym krajem kontynentu).

W połowie 2011 r., po długotrwałej wojnie domowej w Sudanie, proklamo-

wano niepodległość **Republiki Sudanu Południowego**. Flagą najmłodszego państwa świata składa się z 5 poziomych pasów, trzech szerszych: czarnego (symbolizującego kolor skóry Afrykańczyków), czerwonego (krew bojowników o wolność) i zielonego (bujna przyroda), oraz dwóch wąskich, białych (pokój). Przy drzewcu flagi znajduje się błękitny trójkąt (wody Nilu) ze złotą gwiazdą, która ma symbolicznie przewodzić krajowi. Herbem państwa jest bielik afrykański (*Haliaeetus vocifer*), żyjący na większości terytorium kraju. Uosabia on zwinność, bystrość, siłę i dumę. Na piersiach orła umieszczono tradycyjną tarczę oraz – skrzyżowane ze sobą – dzidę i łopatę, które symbolizują wolę obrony kraju i ciężką pracę dla wyżywienia jego mieszkańców.

Do niedawna jedyną monochromatyczną flagą państwową na świecie była flaga **Libii**, obowiązująca od 1977 r. Jej zielony kolor symbolizował przede wszystkim islam, ponadto zieloną rewolucję w rolnictwie oraz zieloną książeczkę Muammara Kaddafiego, w której wyłożył on pryncypia libijskiej rewolucji ludowej. Jeden kolor flagi miał być także wyrazem równości wszystkich obywateli państwa. Jeszcze w trakcie walk rewolucjonistów z wojskami libijskiego dyktatora Kaddafiego Tymczasowa Rada Narodowa przyjęła w sierpniu 2011 r. nową flagę państwową, poprzednio



Herb Rwandy



Flaga Komorów

Flaga Demokratycznej
Republiki Konga

Flaga Lesotho



Flaga Malawi



Flaga Sudanu Południowego



Flaga Libii

używaną w czasach Królestwa Libii w latach 1951–1969. Posiada ona 3 poziome pasy: czerwony, czarny i zielony, a na pasie czarnym (o podwójnej szerokości) widnieje półksiężyc z gwiazdą. Kolory flagi symbolizują historyczne krainy wchodzące w skład dzisiejszej Libii: Fazzan (czerwony), Cyrenajkę (czarny pas z półksiężycem) i Trypolitanię (zielony). Ponadto są to tzw. barwy panarabskie. W latach 1977–2011 herbem Libii był „sokół Kurajszytów”. Obecnie funkcje herbu pełni okrągły emblemat, który ma postać dwóch wewnętrznych okręgów. W środkowym znajdują się trzy półksiężyce – symbole islamu, w kolorze zielonym, czarnym i czerwonym. Obok nich widnieją trzy czarne fały, symbolizujące pustynne piaski oraz gwiazda na znak bezchmurnego libijskiego nieba. Na zewnętrznym okręgu arabski i angielski napis oznacza: „Libia. Narodowa Rada Tymczasowa”.

W 2002 r. w miejsce dotychczasowej Organizacji Jedności Afrykańskiej (OJA) powołano **Unię Afrykańską** (UA), która – według opinii przywódców państw tego kontynentu – winna skutecznie przyspieszyć integrację Afryki. Unia Afrykańska (*African Union*) skupia wszystkie kraje Afryki, z wyjątkiem Maroka. Do 2010 r. UA używała flagi swej poprzedniczki. Nowa flaga jest zielona, a w jej środku znajduje się sylwetka kontynentu afrykańskiego otoczona 53 żółtymi gwiazdami i 53 białymi promieniami słonecznymi, symbolizującymi liczbę członków organizacji.

Ameryka Południowa

Z inicjatywy rządzącego **Wenezuela** prezydenta Hugo Chaveza, oskarżanego przez opozycję o zapędy dyktatorskie i próby wprowadzenia socjalizmu na modłę kubańską, w 2006 r. dokonano modyfikacji symboli państwowych. Flaga państwowa składa się nadal z 3 pasów: żółtego, niebieskiego i czerwonego. Do istniejących dotychczas 7 białych gwiazd (symbolizujących pierwsze prowincje, które podjęły walkę o niepodległość), dodano kolejną, oznaczającą historyczną prowincję Guyana. W herbie, który też widnieje na fladze, zmieniono przede wszystkim rysunek dzikiego konia, symbolizującego niezawisłość i wolność. Uważa się, że kierunek cwałującego herbowego rumaka odpowiada lewicowej orientacji obecnych władz państwa.

* * *

W przeciągu ostatniej dekady przeprowadzono stosunkowo dużo zmian flag i herbów państwowych. Dotyczyły więcej jak 30 przypadków, w ponad dwudziestu krajach świata, najwięcej na kontynentach azjatyckim i afrykańskim. Zasadnicze lub częściowe zmiany najważniejszych symboli państwowych zwykle dokonywane są po ważnych wydarzeniach historycznych, np. uzyskanie niepodległości, zasadnicze przeobrażenie ustroju społeczno-politycznego. W niektórych jednak przypadkach, szczególnie w krajach określanych do niedawna powszechnie Trze-

cim Światem, korekt flag i herbów państwowych dokonuje się ze stosunkowo błahych powodów, np. dojścia do władzy nowego przywódcy czy partii politycznej, czasem też ze względu na osobiste poglądy głowy państwa. Zmiana flagi nie w każdym przypadku pociąga za sobą zmianę herbu, i odwrotnie.

LITERATURA

- Barker B. J., *Przewodnik po flagach świata*, Bauer-Weltbild Media, Warszawa 2006
- Brożek A., *Lexikon vlajek a znaku zemi svĕta*, Kartografie, Praha 2003
- Exner P., *Nove vlajky. Malawi*, „Vexilologie”, 2010, č. 157
- Fojcik P., *Nove znaky. Vychodni Timor (Timor Leste)*, „Vexilologie”, 2008, č. 148
- Herzog H., U., *Flaggen und Wappen*, VEB Bibliographisches Institut, Leipzig 1982
- Hubka J., *Nove znaky. Makedonie*, „Vexilologie”, 2010, č. 158
- Hubka J., *Vlajky a znaky Libye*, „Vexilologie”, 2011, č. 161
- Martykan J., *Kdy se stane Barma opit „Zlatou Zemi”?*, „Vexilologie”, 2011, č. 159
- Martykan J., *Jižni Sudan*, „Vexilologie”, 2011, č. 161
- Smith N., *Flagi świata*, Oficyna Panda, Warszawa 1996
- Smith W., *Flag Lore of All Nations*, The Millbrook Press, Brookfield 2001
- Wrona J., *Symboly państwowe przyczyną napięć społecznych i politycznych – wybrane przykłady*, „Czasopismo geograficzne”, 2000, z. 2
- Wrona J., *Analiza elementów geograficznych i ich symboliki na flagach oraz w herbach państw współczesnego świata*, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2002
- Wrona J., *Analiza wyglądu i symboliki flag oraz herbów współczesnych państw Azji Południowo-Wschodniej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, 2010, nr 842
- Znamierowski A., *The World Encyclopedia of Flags*, Lorenz Books, London 1999
- Znamierowski A., *Flagi świata. Ilustrowany przewodnik*, Grupa Wyd. Bertelsmann Media, Warszawa 2002
- *Flags of the World* – <http://www.crwflags.com/fotw/flags/>
- *The World Factbook* – <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
- *Official Website of Government of South Sudan* – <http://www.goss-online.org/magnoliaPublic/en/about/symbols.html>